www.kurdistannet.org
بەکاتی ناوەندی ئەوروپا 12:12 29-12-2006

ئایندەی کوردستان لە سایەی گۆڕانی سیاسەتی ئەمریکا لەعێراقدا... ئاسۆکمال

asokamal@yahoo. com

(ئەم باسە لە کۆڕێکی پالتاك لە ڕۆژی 26دیسەمبەری 2006 پێشکەش کراوە)

شاردنەوەی ڕاستیەکانی ڕاپۆرتەکەی (بیکەر- هاملتۆن)

ڕاپۆرتەکەی (بیکەر- هاملتۆن) سەرخەتی ستراتیژی ئەمریکای بۆدەربازبوون لە شکستی عیراقدا خستۆتەڕوو بەپیچەوانەی ئەو بۆچوونانەی سەرانی حزبە دەسەلاتدارەکانی کوردستان دەڵێن گوایە ئەمە تەنها ڕاپۆرتیکە و بەتەلەفۆنی بوش دلنیایی کردونەتەوە کە ڕاسپاردەکانی بەسەر کوردستاندا پەیرەوناکات. ڕاستیەك کەئەم ڕاپۆرتە خستویەتیە ڕوو شکستی سیاسەت و ستراتیژی ئەمریکایە لە عێراق و ناوچەکەدا. ئەم ڕاپۆرتە دنیای هەژاند و ئەمریکای هینایە پای ئەوڕاستیەی کە شکستی خواردوە ودەبێت ئالوگۆری ریشەیی بکەن. ئەمە کاریگەری ئەم ڕاپۆرتە بوو کە بیکەر وەك یەکێك لەداریژەرانی ستراتیژی "نەزمی نوێی جیهانی ئەمریکا" ڕاستی شکستی ئەم ستراتیژیەی لە عیراقدا خستەڕوو ئەگینا بوش لە هەلبژاردنەکانی مانگی نۆڤەمبەردا ئینکاری دەکرد و دەیوت سەرکەوتوین.

گرنگی ئەم ڕاپۆرتە لە تەشخیێی شکستی ئەمریکادایە نەك لە ڕاسپاردەکانی کە قابلی گۆڕانن. ڕاپۆرتەکە لەدوو ئاستدا کە پیکەوە گرێدراون و ئاکامی داگیرکاری عیراقە لەلایەن ئەمریکاوە ئەم شکستە دەخاتەڕوو. یەکەمیان، شکستی بەدیلی حکومەت و پرۆسەی سیاسی و دروستکردنەوەی دەولەتی عیراقە لەلایەن ئەمریکاوە بەدوای ڕوخاندنی بەعس و هەلوەشاندنەوەی پەیکەرەی دەوڵەتی عیراقی. شکستی پرۆسەیەك کە بەناوی دانانی دەستور و هەلبژاردن و فیدرالیزم و دیموکراسی ڕازیندرابۆوە و لەواقیعدا دەسەلاتی چەند میلیشیایەکی قەومی و ئیسلامی زالکردوە کە ئێستا لەشەڕو کێشەی ناوخۆیی دان و لەسایەی داگیرکاری ئەمریکا و تیرۆریزمی ئەلقاعیدەوە عێراقیان نوقمی کوشتاری بەکۆمەڵ کردۆتەوە. دووەمیشیان، شکستی بالادەستی ئەمریکایە لەناوچەکەدا لەبەرامبەر ئێران وئیسلامی سیاسی لەعیراق وفەلەستین و لوبناندا. کاریگەری ئەم دووشکستە پیکەوە ئالۆگۆری ڕیشەیی لە هاوسەنگی هێز و جەوی سیاسی ناوچەکە پیکهێناوە و درێژەکێشانی ئەم شکستانەی ئەمریکا لەعیراقدا کاریگەری ڕاستەوخۆی لەسەر گۆڕانی هاوسەنگی نیوان ئەمریکا نەیارە زلهێزەکانی دەبێ و بالادەستی ئەمریکا لەئاستی نیودەولەتیدا دەباتە ژێرپرسیارەوە. ئەمە پەیامێکە کە ڕاپۆرتی بیکەر- هاملتون بەگوێی بوش وئیدارەی ئەمریکیدا دا و ئێستا کەوتونەتە خۆیان بۆ بەرگرتن بە دوبارەبونەوەی سیناریۆی ڕاکردن و شکستی ڤیتنامێکی تر.

بەلام ئەوەی تائیستا دانی بەم ڕاستیانەی ڕاپۆرتەکە و شکستی ئەمریکادانەناوە یەکێتی وپارتییە. کاتێك تالەبانی ڕادەگەیەنێ کە ڕاپۆرتەکە لەلایەن بوشەوە ئیهمال کراوە نیشانەی ئەوەیە ئەم حزبە دەسەلاتدارانەی کوردستان نایانەوێت خەلکی کوردستان ئەوە ببینین کە ئەم ڕاپۆرتە، وەك بەرهەمی هەئیەتی دەسەلاتداری ئەمریکا کە حزبی جمهوری و دیموکراتە، دانی ناوە بە شکستی سیاسەت وستراتیژی ئەمریکا لەعیراقدا. شاردنەوەی ئەم شکستە لای سەرانی حزبە دەسەلاتدارەکان شاردنەوەی شکستی ئەو بەیدل وسیاسەتەی خۆیانە کە پاشکۆیەتی بۆ سیاسەتەکانی ئەمریکابوە، وە دان پیدانەنانیان بەم ڕاستیەی ڕاپۆرتەکەی (بیکەر- هاملتۆن) نیازی درێژەپیدانی ئەو بەدیلە شکست خواردوەیان نیشان دەدات.

خاڵی دەستپیکردنی ئەم هەلومەرجە تازەیە بۆ خەلکی کوردستان ئەوەیە کە پەردە لەسەر شاردنەوەی ئەم ڕاستیانەی شکستی ئەمریکا و شکستی حزبەناسیونالیستەکانی کوردستان لابدەن و بەچاوێکی

کراوەی سیاسیانە بڕواننە ئەو ئاڵوگۆڕانەی لەعیراق و سیاسەتی ئەمریکادا ڕویانداوە. هەر فریوخواردنێکی خەڵك بە نەبینینی شکستی فیدرالیزمی یەکێتی وپارتی و ڕۆچوونی کوردستان بۆ ناو وەزعی پڕمەترسی شەڕی ناوخۆی عێراق و دەستیوەردانی دەوڵەتانی ناوچەکە خەڵك توشی کارەساتی سیاسی ومرۆیی گەورە دەکاتەوە. هەربۆیە گرنگە لەئێستادا بەرچاو ڕۆشنیەکی تەواومان هەبێت لەسەر ڕەوتی روداوەکان و ناسینی ڕێگاچارەی ئەم وەزعیەتەی ڕوبەروی کوردستان بۆتەوە.

ڕەوتی ئاڵوگۆڕی سیاسەتی ئەمریکا بەرەو کوێ دەچێ؟

ئەوەی ڕووی داوە لەدوای 2003وە ئەوەیە کە لە ئاکامی داگیرکاری عیراقدا هاوسەنگی هێز لە عیراق وناوچەکەدا بەزیانی ئەمریکا و بەقازانجی ئیران وئیسلامی سیاسی، بەباڵە جیاوازەکانی ئەلقاعیدە وحەماس وحزب اللە وشیعە وسونەوە، گۆڕاوە. ئەم ئالوگۆرە نەخشە وستراتیژی ئەمریکای خستۆتە ژێر هەرەشەوە و باڵادەستی ئەمریکای بردۆتە ژێرپرسیارەوە و ئیران و ئیسلامی سیاسی لەناوچەکەدا دەستێکی باڵایان پەیداکردوە و لەڕێگای شکست پیدانی ئەمریکا لە عیراقدا دەیانەوێت مێخی باڵادەستی خۆیان بەکورسی دەسەڵاتداریتی ناوچەکەدا دابکوتن.

راپۆرتەکەی (بیکەر- هاملتۆن) و سەرخەتی ئەم سیاسەت وستراتیژیە نوێیە کە تەعبیرلەم ئالوگۆرە لە لەعیراقدادادەکات بریتییە لەوەی کە دەوری ناسیونالیزمی عەرەبی و سونە زیاد بکا و ئارایشی دەسەڵات و دەستور لەسەر بنەمای تەوازنێکی نوێی نیوان سونە وشیعە وکوردساغ بکاتەوە. هاوکات لەئاستی ناوچەکەشدا دەیەوێت وەڵامی ئەو شکستە بداتەوە کە ئەمریکا لەئاکامی داگیرکاری عیراقدا لەسەر دەستی ئیران وئیسلامی سیاسی لە لوبنان و فەلەستین و ناوچەکەدا خواردویەتی و لیرەشدا دیسانەوە بایداوەتەوە بەلای ناسیونالیزمی عەرەبی دا وەك لەراپۆرتەکەدا هاتوە دەیەوێت (ریاچ) بکاتە مەرکەزی پەیوەندی عیراق بە ناوچەکەوە.

بەدوای راپۆرتەکەدا دەبینین بلیر ئەم راسپاردەیەی ئەمریکا دەبات بۆ ووڵاتانی خلیج و داوای دروستکردنی بەرەیەکی میانەڕەو لەبەرامبەر ئیران و ئیسلامی توندڕەودا دەکات و هاوکات لەعیراقیشدا بەدوای بەرەی میانەڕەون لەبەرامبەر توندرەوەکاندا. بەڵام هەم راپۆرتەکە وهەم ئەم هەنگاوانەی ئیدارەی ئەمریکی لە عیراق و ناوچەکەدا بۆ گۆرینی بالانسی هیزەکان ئاسان نییە بەهۆی وەزعێك کە ئەمریکا تیایدا قەراری گرتوە. ئیستا ئەمریکا، وەك ساڵانی هەشتاکان لەشەری عیراق – ئیراندا، ناتوانیت حکومەتە عەرەبیەکان و ناسیونالیزمی عەرەبی لەبەرامبەر ئیران وئیسلامی سیاسیدا ڕێك بخات. ناسیونالیزمی عەرەبی نایەویت ئەو دژایەتیەی لەبەرامبەر ئەمریکادا لەناوچەکەدا هەیە لەریگای جەبهەیەکی واوە کە بەلایەنگری ئەمریکا لەقەلەم دەدریت خۆی بکاتە شەریکی شکستیك کە ئەمریکا بەسەریدا سەپاوە و ئیسلامی سیاسی شکستی ئەمریکا راستەوخۆ بخاتە خزمەت شکست پیهینانی دەسەڵاتی ناسیونالیزمی عەرەبیش.

لەعیراقیشدا ئەم بەرەیە شکستی خواردوە لەبەرئەوەی لەلایەك ئیران و سیستانی ڕێکەنادەن هاوپەیمانیتی شیعە و ستراتیژی ئەوان بەم بەرەیە تیك بدرێت و هیزەکانی ێدر وەك فشارێك بەکاردەهێنن. لەلایەکی تریشەوە سونە ئێستا ئاستی داواکانی هێندە لەسەرەوەیە کە لەگەلڕ بەرەیەکی وادا نایەتەوە کە لە چوارچیوەی راگرتنی حکومەت ودەستوری ئێستای عیراق دا دەیەویت بچیتە پێش. هاشمی بوەتە کەسی دووەم لای بوش و لەلایەن سوریا وئەردەن وسعودیە ومیسر و تەنانەت تورکیاشەوە پشتیوانیان لێدەکرێت. تورکیا خۆی ئامادەدەکات بۆ دەستێوەردان لەوەزعیەتی عێراق و دەیەوێت لە هەر وەسیلەیەك بۆ فشارهێنان بۆ ئەمریکا سوود وەرگرێت کە داواکانی لەسەر مەسەلەی PKKو کەرکوك بسەپێنێ بەسەر ئەمریکادا. تورکیا بەمیوانداریێتی کۆبونەوەی سونەکان ئەم پەیامە

بەئەمریکا دەدات. هاوکات سونەکانیش لەپەیداکردنی پشتیوانی تورکیا دەتوانن فشارەکانی خۆیان بۆسەر حکومەتەکەی مالکی و ئەمریکا زیاتر بکەن.

ئەوەی تەنها ئومیدی بەم بەرەیەوە بەستۆتەوە یەکیتی وپارتییە و ئەمەش وەك ئەوە وایە کە لەبێبەدیلیدا دەست بۆ پوشیش بەریت تا شەپۆل نەتبات.

هەربۆیە راپۆرتەکە و سیاسەتی نوێی ئەمریکا لەعیراقدا لەسەر بنەمای گۆرینی دەستور و دابەشکردنەوەی دەسەلات لەنیوان سونە وشیعە وکوردایە. راسپاردەکانی بیکەر – هاملتون سەبارەت بە کوردستان بریتییە لە لیسەندنەوەی ئەو دەستکەوتانەی یەکیتی وپارتی لە 3 ساڵی رابردوودا لە پرۆسەی سیاسی عیراقدا بەدەستیان هێناوە. کاتیك ئەم پرۆسەیە شکستی خواردوە و شکستەکەی ئەمریکاو لایەنگرەکانیتی ئەوانیش دەبیت باجەکەی بدەن. ئەو مقاوەمەتەی سەرکردایەتی حزبە دەسەڵاتدارەکانی کوردستان لەبەرامبەر راپۆرتەکە و سیاسەتی نوێی ئەمریکادا نیشانی دەدەن بنەما و هێزی نییە لەبەرئەوەی ئەمریکا کە خۆی خاوەنی پرۆژەکەیە و ناچار بەسازان کراوە ئێستا لەپێناو بەرگرتن بە دوبارەبونەوەی ڤیتنامیکی تردا نەخشەکەی دەگۆڕێت و هەرکەس دەیەویت لەگەلڕ ئەمریکا بمینیتەوە ئەوا دەبیت دەوریك کە ئەمریکا بۆی قبوڵ دەکا پێی ڕازی بێت. لابردنی فیدرالیزم و بەندی 140 ی دەستور لەسەر کەرکوك و ناردنی پیشمەرگە بۆ شەڕی ناو عیراق و مەرکەزی کردنەوەی داهاتی نەوت و هتد.. ئەو مەرجانەیە کە بۆ یەکیتی وپارتی دیاریکراوە و ئەگەر رازی نەبیت پێیان بەمانای چوونە دەرەوەیەتی لەو نەخشەیەی ئەمریکادا.

ئاراستەی چارەنوسی کوردستان بەدوای راپۆرتەکەی بیکەر – هاملتون دا بە لەدەستدانی وەزعیەتی دیفاکتۆی "فیدرالی" دەچێت و ئەمریکا کردویەتە قوربانی سازدانەوەی هاوسەنگی هێزی خۆی لەگەلڕ سونە و ناسیونالیزمی عەرەبیدا. هەرچەند ئەمریکا دوچاری بن بەستێکە، کە خۆی لەراپۆرتەکەشدا نیشان دەدات، بەوەی لەلایەك دەیەوێت بەرەیەك لەدژی ئیران و ئیسلامی سیاسی دروست بکات بەڵام لەهەمان کاتدا ناچارە فشاری ئەم ئیسلامە سیاسیە لەعیراقدا قبوڵ بکات و دەسەلاتی بە شیعە داوە. هەربۆیە ئەمریکا ناچار بە پاشەکشەی زیاتر دەبیت بۆ قبوڵکردنی مەرجەکانی سونە و ناسیونالیزمی عەرەبی و تورکیا تاکو باری شەڕی لە عیراقدا لەسەر سووك بێت و بەم پێیەش چارەنوسی کوردستان لەم ساتوسەودایەدا بەکاردەهێنێ و مەرجەکانی ئەو لایەنانەی بەسەردا دەسەپێنێ. ئەمە چارەنوسی کوردستانە لە بازنەی مانەوەی لە عیراقدا و لەفەلەکی سیاسەتی ئەمریکادا. حزبە دەسەلاتدارەکانی کوردستان هیچ دەرسێکیان لە راپۆرتەکە وەرنەگرتوە و لەپێناو پاراستنی سەروەت و دەسەلاتی محلی خۆیاندا دوای ئەم سیاسەت و ستراتیژیەی ئەمریکا کەوتون و نارەزایەتی ومقاوەمتیکیش کە باسی دەکەن دژ بەم راپۆرتە تەنها بۆ کپکردنەوەی ئەو نارەزایەتیە ڕەوایەیە کە خەلکی کوردستان بەرامبەر بەم یاریکردنەی ئەمریکا و ئەم حزبانە بەچارەنوسی کوردستانەوە دەیکەن. دەشیانەوێت خۆیان و خەلکی کوردستان وەك "ئۆدیب"ی بێچارە بناسێنن کە لەچارەیان نوسراوە کە دەبێت بازنەی بەتاڵی سەرخستنی تاشەبەرد بۆ سەرشاخ و گل بونەوەی بە مقەدەر و بریاری ئەمریکا دابنێن.

بازنەی دۆستایەتی وخیانەتی ئەمریکا

دۆستایەتی وخیانەت دوو زاراوەن بزوتنەوەی ناسیونالیستی کورد بەدریژایی میژووی پەیوەندی خۆی لەگەلڕ ئەمریکا بەکاری بردوە تاکو بتوانیت خەلکی کوردستان لە تیگەیشتنیکی راست و سیاسیانە لەسەر ئەم پەیوەندیە دووربخاتەوە. ئەمریکا لەکاتی جەنگی سارددا پشتیوانی بەعس و ناسیونالیستی عەرەبی بوو لەدژی کورد لەبەرئەوەی بەرژەوەندیەکانی لەناوچەکەدا ئەمەی دەخواست. ئەمرۆش ئەمریکا لە هاوسەنگیەکی نامساعددا گیری کردوە و پیویستی بەبادانەوە بەلای ناسیونالیزمی عەرەبی

وسنە وبەعسیەکاندایە و هەر هەمان بەرژەوەندی جارانی ئیستا وای لیکردۆتەوە کە رووبکاتەوە وولاتانی عەرەبی. یەکیتی وپارتی باسی ئەم راستیانە ئەمڕۆ دەیانەوێت بە خیانەت لەقەلەم بدەن و ئەم شیعر ووتنە و خۆبەقوربانی زانینە بۆ سەدەی بیست ویەکەم ناخوات و ووشیاری سیاسی خەلکی کوردستان ئەوەندەیە کە بتوانێت واقعیەتە سیاسیەکانی پشتی ئەم بادانەوەیەی ئەمریکا ببینی. هیچ بەرژەوەندیەکی خەلکی کوردستان بۆ ئەمریکایەك کە خەریکی سازدانەوەی ناوچەکەیە لەسەر بنەمای بەرژەوەندیەکانی دەسەلاتی سیاسی و سەرمایەی خۆی کێشیکی سیاسی و ئابوری بەرچاوی نییە و حزبە دەسەلاتدارەکانی کوردستان جیگاوڕێگایان لەو ئاستەدا نییە کە ئەمریکا ناچار بێت لەهاوکێشەی سیاسی ناوچەکەدا رۆلیکی گرنگیان پێبدات وە قابیلی بەراورد نین لەچاو ناسیونالیزمی عەرەبی و شیعە و سونەدا کە پشتیوانیەیەکی ناوچەییان هەیە و بەشێکن لە هاوکێشەی سیاسی ناوچەکە. هەربۆیە ئەوەی ئێستا لە دەستوری ئەمریکادانییە دروستکردنی ئیسرائیلی دووەم و کۆریای باشوریەکی ترە لە کوردستاندا. هەلویستی ئەمریکا لەسەر نەکردنەوەی قونسلیەت لە هەولیردا لەسەردەمی بریمەردا و پیشوازی نەکردن لە بانگێشتی تالەبانی بۆ دانانی بنکەی سەربازی ئەمریکا لە کوردستاندا نیشانەی ئەو ڕاستیەیە کە ئەمریکا راگرتنی دۆستایەتی ناسیونالیزمی عەرەبی و وولاتانی ناوچەکەی لەپێشە و بەرژەوەندی ئەمریکا لە کوردستاندا لەوە تێپەڕناکات کە چارەنوسی کوردستان بکاتە کارتێکی فشار لە مامەلەی لەگەلڕ ئەو هێزانەدا بەکاربێنێ. ئەوەی هاوسەنگی هێزی ئەمریکا لەبەرامبەر ئیران وئیسلامی سیاسیدا دەگۆڕێت لە عیراق وناوچەکەدا ئەمڕۆ بنکەی عەسکەری لە کوردستاندا نییە بەلکو بنکەی سیاسی و عەسکەری یە لەوولاتانی عەرەبی و عیراقدا. ئەمریکا جگە لەم بەرژەوەندیانە شتیکی تری نەبوە بەناوی دۆستایەتی کوردەوە و ئەوەی حزبە دەسەلاتدارەکانی کوردستان بانگەشەیان بۆ کردوە کە ئەمریکا دۆستی کوردە بۆ ڕەواج پیدانی بەدیلی فیدرالی خۆیان بوە کە بلێین زلهێزێکی وەك ئەمریکامان لەگەلدایە. لەکاتیکیشدا ئەم فیدرالیزمە شکستی خواردوە ئەمە بەناوی خیانەتی ئەمریکا دادەنێن تاکو نەلێن بەدیلی فیدرالی شکستی خواردوە و خەلك داوای بەدیلی سەربەخۆییان لیبکات.

"بەرەی میانەڕەو" فریشتەی نەجات یان بەدیلی بێ بەدیلی

کاردانەوەی بارزانی و تالەبانی بەرامبەر بە راپۆرتەکەی بیکەر –هاملتۆن وەك ئەوە وابوو کە ئەمریکا ژەهری بۆ کردبنە پیکیانەوە تووشی هاوار وپەلەقاژەکردن بوون و مەسەلەی دەستوری کوردستانیان هەلگرت و لە بەغداد بەدوای ڕێگای دەربازبون لەم کابوسەدا گەڕان و چوونە پێشوازی "بەرەی میانەڕەو دژ بە توندڕەوەکان " وەك ئەوەی فریشتەی نەجاتیان دۆزیبێتەوە. ئەم بەرەیە لە چوارچیوەی سیاسەتی نوێی ئەمریکادا دێت لە عێراقدا و وەلامی شکست خواردوی ئەمریکایە بە شکستێکی تر. ئەو لایەنانەی کە لەم بەرەیەدا بەشداری دەکەن بەشێکن لەو بارودۆخە نائەمنەی عیراق و لە دەرەوەی بەرە میلیشیاکانیان مانگانە بە هەزاران کەس لە یەکتری ولەخەلکی مەدەنی دەکوژن. ئەمانە لەشەڕی یەکلاکردنەوەی دەسەلاتدان و دریژەی ململانێی دەولەتەکانی ئیران و ناوچەکەن. باسکردنی ئەوەی ئەمنیەت بەمانە ولەسای داگیرکاری ئەمریکادا چاك بکرێت دوای ئەوەی لە 3 سالی رابردوادا زیاتر لەنیوملیۆن ئینسان کوژراوە بەئەقلی کەسدا ناچێ. داوای گۆڕانکاری لە دەستورو مەسەلەی فیدرالی و نەوت و سوپا و داوای گەڕانەوەی کۆنە بەعسیەکانیش کەلەلایەن سونەوە پێبدادەگیرێ و ئەمریکاش گلۆپی سەوزی بۆ هەلکردون ئەو بەرەیە بەرەو بن بەستی زیاتر دەبات و یەکێتی وپارتی کەلەهەموو لایەنەکانی تر پەرۆشی ئەم جۆرە بەدیلی بەرەی میانەڕەوە بوون تاکو ببیتە بەدیلی راپۆرتەکەی بیکەر –هاملتون ئەو ئومێدەیان لەدەست داوە و بەدیار دەستەوەستانی خۆیانەوە تیاماون. سەرنجیش

بدەن جیاوازی تالەبانی کە سەرگەرمی بەریوەبردنی پۆستەکەیەتی لەبەغداد لەگەلڕ بارزانی، ئەویش کەلەهەولێر دەبێت نەك کاتیك لەبەغدایە، جیاوازی هەیە و بن بەستی زیاتریان بەرەو لەبەریەکترازانی ڕێکەوتنەکانی تا ئێستاشیان دەچێت کە لەسەر بنەمای ئەو شتانە ڕاوەستاوە. شکستی بەدیلەکەیان گۆرانکاری وچاوپیاخشاندنەوە و دوورکەوتنەوە لەنیوان یەکێتی و پارتیدا دەهێنێتە پێشەوە.

بەدیل و ڕێگاچارەی خەلکی کوردستان کامەیە؟

ڕێگاچارەی سیاسی خەلکی کوردستان لەمانەوە لە عیراقدا نییە. لەمانەوە لە بازنەی سیاسەتەکانی ئەمریکا لە عیراقدا نییە. لەو فیدرالیزمە شکست خواردووەدانییە کە یەکێتی وپارتی درێژەی پێدەدەن. پێداگری یەکێتی وپارتی لە پاشکۆهێشتنەوەی کوردستان بە عێراقەوە ئێستا خەتەرەکەی دەرکەوتوە. ئەوەتا خەریکن پێشمەرگە دەنێرن بۆ نێو شەڕی عێراق تاکو ئەمریکا بەشەدەسەلات و داهاتی ئەم حزبانە بپارێزێ. ئەمە راکێشانی کوردستانە بۆ ناوئاگری شەڕێك کە نیوملیۆن ئینسانی تێداکوژراوە و هێشتا سەرەتایەتی. لەسەر کەرکوك هەڕەشەی تۆڵەسەندنەوە دەکەن و باس لە تەقینەوەی شەڕی قەومی دەکەن ئەگەر مادەی 140 بگۆڕێ یان جیبەجێ نەکرێ. تاکەی لە عێراقێکی لەم چەشنەدا شەڕ لەسەر ئەم بەشە فیدرالیەی دەسەلاتی یەکێتی وپارتی درێژەپێدەدرێت. ئایا ئایندەیەك بۆ کۆتایی ئەم شەڕو کێشەیە لە چوارچێوەی مانەوە لەگەلڕ شیعە وسونەدا هەیە و ئایا لە ململانێ لەگەلڕ ئەم هێزانەدا کە پشتیوانەی ناوچەییان هەیە و چارەنوسی عێراق پەیوەستە بەو هێزە ناوچەیی وشەڕی ئەمریکا وئیسلامی سیاسیەوە ئایندەیەك بۆ خەڵکی کوردستان جگە لە بونە قوربانی ئەم شەڕو ژێردەستەبوونی ئەم هێزە کۆنەپەرست و داگیرکارانە هەیە. راپۆرتەکەی بیکەر هاملتون ئەو چارەنوسە ڕەشەی ئەم وەزعیەتە دەیسەپێنێ بەسەر خەڵکی کوردستاندا بەڕۆشنی خستۆتە بەرچاو و دووربینێکە کە ئەو ئایندەیەی لەنزیکەوە بەڕۆشنی پیشانداوە. هەربۆیە ڕێگاچارەی سیاسی خەڵکی کوردستان جیابونەوەیە لە عێراق. بەرپاکردنی رفراندۆمێك بۆ سەربەخۆیی کوردستان تەنیا ڕێگاچارەی عەمەلی و مومکینە بۆ دەربازکردنی خەڵکی کوردستان لەم وەزعە پڕمەترسیەدا. خەڵکی کوردستان دەبێت بەرامبەر بە بەدیلی فیدرالی ئەمڕۆ بەدیل و شیعاری رفراندۆم بۆسەربەخۆیی کوردستان بەرزبکەنەوە. پیویستە بزوتنەوەیەکی جەماوەری بۆ بەرپاکردنی رفراندۆم بەرپیبخرێت کە ستراتیژەکەی سەربەخۆیی بێت نەك وەك ئەو بزوتنەوەی رفراندۆمەی شێرکۆ بیکەس وەسیلەوکارتی فشاری یەکێتی وپارتی بێت بۆ فشارهێنان بۆ سەپاندنی خواستی فیدرالی. ئێمە لەپیناو بەرێخستنی ئەم بزوتنەوەیەدا ئێستا لەناوەوە و دەرەوەی کوردستان دەستمان کردوە بە کۆکردنەوە وئامادەکردنی سیاسی وعەمەلی خەڵك. خەڵکی کوردستان دەبێت باوەڕیان بەئیرادەی خۆیان هەبێت و ئەو چاوەروانی و خۆفریودانەی سیاسەتەکانی ئەمریکا و پاشکۆیەتی حزبەدەسەلاتدارەکانی کوردستان بۆی دروستیان کردوە دەبێت کۆتایی پێبێت و خەڵك خۆیان بڕیار بدەن لەسەر چارەنوسی کوردستان. هەر ئێستا پیویستە رفراندۆم لەکوردستاندا بکرێت تا خەلك بریار لەسەر چارەنوسی کوردستان و جیابونەوەی لە عێراق بدات. کێشەی کەرکوك بەبێ دیاریکردنی چارەنوسی کوردستان حەل ناکرێت و بەرپاکردنی شەڕ لەسەر مادەی 140 کێشەی کەرکوك دەسپێری بە شەڕێکی نەبڕاوە کە کۆتاییەکەی دیارنیە و دەیکاتە بەشێك لەو شەڕەناوخۆییەی ئێستا لە عیراقدا هەیە. پێویستە رفراندۆمی کەرکوك هاوکاتی رفراندۆمی کوردستان بکرێت کە چارەنوسی کوردستان و کەرکوك پیکەوە یەکلایی بکرێنەوە. جیابونەوەی کوردستان فرسەتی لەبار بۆ هەلبژاردنی خەلکی کەرکوك دەکاتەوە کە بریار بدەن دەچنە پاڵ کام دەوڵەت، دەولەتی سەربەخۆی کوردستان یان مانەوە لە عێراقی داگیرکاری و شەڕدا. بەڵام ئەم هەڵبژاردنە لەئێستادا بۆ خەڵکی

کەرکوك ئەوەیە کە ئایا بەسەر کام حزب وهێزانەدا دابەش دەبن، شیعە یا سونە یا کورد. ئەمە لەواقیعدا کەرکوك دابەش دەکات و ڕێگەی چارەسەری کێشەی کەرکوك نییە. هەربۆیە کەرکوك بەشێك لەکێشەی کوردە لەعێراقدا و دەبێت پێکەوە ئەم دوو کێشەیە بە دوو رفراندۆمی پیکەوەگریدراو چارەسەر بکرێن و رفراندۆمی کوردستان دەبێت پێش رفراندۆمی کەرکوك بکرێت و رفراندۆمی کەرکوك بەبێ رفراندۆمی کوردستان ناتوانێت چارەسەری کێشەی کەرکوك بکات و ڕێگا وبەدیلیك بداتە دەست خەڵکەکەی تا بتوانن بەدروستی بریاری لەسەر بدەن بەشیوەیەکی سیاسی و شارستانیانە ئەنجامی بدەن و پرۆسە و ئاکامەکەی شەڕی قەومی نەخوڵقێنێ. بۆچی یەکێتی وپارتی نایانەوێت کێشەی کورد لە عیراقدا چارەسەر بکەن و رفراندۆم لە کوردستاندا بکرێ بەڵام ئامادەن شەڕ لەسەر رفراندۆمی کەرکوك بکەن؟ ئاشکرایە ئەوان کێشەی کەرکوك بەوەدەزانن کە نەخراوەتە سەربەشە دەسەلاتی ئەوان و مەسەلەیان چارەسەری کێشەکەی نییە. هەرچۆن دەسەلاتی ئەوان لە کوردستاندا جێگیرە و پیویستیان بە رفراندۆم لە کوردستاندا نییە لەکاتیکدا 99% خەلکی کوردستان جیابونەوەی دەوێت.

ئاشکرایە سەربەخۆیی کوردستان ڕێگایەکی دژوارە و دوژمنی زۆرە. بەلام بەبەراورد لەگەلڕ ڕێگای مانەوە لە عیراقدا و کەوتنە دوای سیاسەتەکانی ئەمریکا و شەڕی یەکێتی وپارتی لەسەر بەشە دەسەلاتی"فیدرالیان" ڕێگایەکە کە ئایندەی هەیە و کەمتر قوربانی بێئاکامی دەبێت. ئەمریکا لەمەوقعیەتێکدایە لە عێراق فشاری هەموو هێزە ناوخۆیەکان قبوڵ دەکات تاکو ناچار بەڕاکردن نەبێت. داوای خەلکی کوردستان بۆ سەربەخۆیی و بەرێخستنی حەرەکەتیکی سیاسی بۆ بەرپاکردنی رفراندۆم دەتوانێت ئەم فشارە دابنێت و بەتایبەت کاتێك کە پشتیوانیەکی نیودەولەتیشی هەبێت. پشتیوانی نیودەولەتی لەئیستادا کە کوردستان پاشکۆی عیراق بێت ئیمکانیییە و هەرداوایەکی فیدرالی و 140 وەك کێشەی ناوخۆی خەلکی عیراق سەیری دەکەن ولایەنگری بۆ پەیدانابێت. بەڵام لەکاتیکدا جیابونەوەی کوردستان وەك ریگاچارەیەك کە خەلکی کوردستان دەیەویت بەهۆیەوە لە بەڵای شەڕی عیراق ڕزگاری بێت بیگومان پشتیوانی سیاسی و نیودەولەتی بۆ خۆی ڕادەکێشێ. سەرکوتکردنی حەرەکەتیکی سیاسی رفراندۆم بۆسەربەخۆیی کوردستان کە پشتیوانی وبەشداری زۆربەی خەلکی کوردستانی لەپشت بێت سەنگ و قورساییەکی لە ساحەی سیاسی عیراقدا دەبێت و لەناوخۆی عیراقدا کە شیعە وسونە توانای سەرکوتیان نابێت و هێرشی تورکیا وئیرانیش کارێکی ئاسان نییە لەم هەلومەرجەدا. تورکیایەك کە داوای چونە پەرلەمانی ئەوروپا دەکا و ئیرانیش کە سزای ئەنجومەنی ئاسایشی بۆ بەرنامەی ئەتۆمی لەسەرە. بەلام کاتێ ئەم فرسەتە لەدەست بدرێت و کوردستان ڕۆبچێتە ناو شەڕی قەومی وتایفی عیراقەوە ئەوکات دەخالەتی دەولەتەکانی ناوچەکە ڕێگەی جیابونەوەی کوردستان سەدقات ناهەمواردەکا و ئیمکانی سەرکوت وبالادەستی تورکیا وئیران بۆ جیابونەوەی کوردستان مسۆگەر دەبێت. هەربۆیە ئێستا هەلومەرجی گونجاو و لەبارە بۆ هاتنەمەیدانی ئیرادەی خەلکی کوردستان بۆ سەربەخۆکردنی کوردستان و ڕێگەنەدان بەسەپاندنی دریژەپیدانی بەدیلی شکست خواردوی فیدرالیزم و قوربانی کردنی ژیان وچارەنوسی چەند نەوەی تری کوردستان. ئێمە پیویستە لە ناوەوە دەرەوەی کوردستان ئەم بزوتنەوە سەربەخۆ جەماوەریە بۆ رفراندۆم بۆسەربەخۆیی کوردستان ڕێك بخەین و لەهەموو شار و ووڵاتەکان کۆمیتەکانی رفراندۆم بۆسەربەخۆیی کوردستان پیك بهێنین و سەرتاسەری بکەینەوە و پشتیوانی سیاسی ونیونەتەوەیی بۆ راکێشین و لەم بوارەدا ئێمە خاوەنی تەجروبەی گرنگی کەمپینی رفراندۆم بۆسەربەخۆیی کوردستانین کە لەچەند ساڵی ڕابردوودا ماتریال و زەمینەی بۆ دەستپیکردنی ئەم کارە فەراهەم کردوە و و سەرخستنیشی بەندە بە هاتنە مەیدانی ئیرادەی خەلکی کوردستانەوە بۆ بەدەستەوە گرتنی چارەنوسی سیاسی خۆی و دەرهێنانی لە کۆنترۆلی

حزبە دەسەلاتدارەکانەوە. ئەمڕۆ هاتنە مەیدان بۆ رفراندۆم بۆ سەربەخۆیی هێندەی ئاو و کارەبا و سوتەمەنی بۆ خەلکی کوردستان پێویستە. نارەزایەتیەکانی ئیستا دژ بەراپۆرتەکە بیکەر – هاملتون دەبێت بکرێتە سەرتای ئەم ڕێگایە و شیعاری نا بۆ پاشکۆیەتی سیاسەتەکانی ئەمریکا و بەڵێ بۆ رفراندۆم بۆ سەربەخۆیی کوردستان بەرزکەینەوە.